

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsako prvo in tretjo soboto

v Kranju (tiska in izdaja tiskarna Iv. Pr. Lampreta v Kranju; odgovorni urednik Mirosl. Ambrožič)

Velja za celo leto 4 K in se plačuje naročnina in inserati naprej. Vsi rokopisi, pisma in druge pošiljke naj se pošiljajo na uredništvo in upravnništvo „Korošca“ v Kranju. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno peti- vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vin.

Štev. 11.

V Celovcu, v soboto, dne 3. junija 1911.

Leto IV.

Slovenski kandidatje za državnozbornske volitve na Koroškem.

1. Mesto Celovec.

Alojzij Terček

knjigovez v Celovcu.

2. Celovška okolica.

Valentin Podgorc

monsignor in ravnatelj posojilnice v Celovcu.

3. Borovlje, Dobrla vas, Piliberk, Železna Kaplja.

Franc Grafenauer

dež. poslanec in pozenik v Brdu pri Smohnu.

4. Velikovec, Svinec, Stari dvor.

Jurij Rutar

župan in pozenik v St. Petru na Vašljah pri Velikovu.

5. Beljak.

Matija Vošpernik

župan varonberške občine.

Volilci, vsi na krov!

Koroške razmere.

X.

Veseli pojavi so bili za koroške Slovence, posebno za rodoljube Ciril-Metodove podružnice. Naloga, ki jim je bila poverjena, ni bila lahka. Treba je bilo vzbuditi ljudstvo in mu pokazati, kako kvarljive so koroške šole slovenski mladini. V govorih se je razlagalo, kakšne naj bi bile, kako naj bi se delil pouk, da bi imele kaj uspeha. Toda pri tem se je moralo dotikati nepriljubljenih stvari. Govoriti o pomenu in potrebi dobre šole, je med

med ljudstvom hvaležna stvar. Kajti šola je veliku delu slovenskih koroških kmetov vse prej, nego priljubljena. Razlagamo pa si to tudi lahko. Starejši kmetje, ki niso hodili v šolo, a so vkljub temu izhajali, se morda umeti, čemu bi bila šola potrebna? Kmet misli: če sem jaz lahko živel brez šole, zakaj bi ne mogli moji otroci? So še drugi vzroki. Šolske doklade so nepriljubljen davek, a tretje — kar je glavno — je nesrečna vzgoja in ponesrečeni uspehi naše šole. Celih osem let trati otrok v čisto zgubljene namene, ubija se mu dan na dan nemščina v glavo, otroci postajajo topi in neobčutljivi, sploh nepristopni za vsako boljše misel in delo. Veliko, da največ otrok, ki hodijo v mesta in trge v šolo, je izgubljenih za kmeta; šola s svojim popolnoma napačnim sistemom ni dosegla nič drugega, nego da je od-tujila otroka kmetu. Mladeniča ne veseli več biti na kmetih, ne mara biti za hlapca, kako zaničljivo zasramujejo mestni in trški širici fantje z de-žele. In tako gre rajši v kakšno rudniko, ali k že-leznici, ali pa — kar se dogaja najčesteje — v mesta v tovarne. In v sled tega nastaja veliko po-manjkanje poslov na deželi. Kmet nima delavnih moči. To ga boli, a vidi v šoli izvor tej prikazni. Zato mu je nepriljubljena. Druga, a zanimiva stvar je jezik, uči jezik šole, v katerem se je razpravl-jalo na rdečih podružnic. Z ničemer ne dirneš koroškega kmeta bolj, nego če mu rečeš, da se mu mora v šoli slovensko poučevati. Zakaj pravi kmet, saj znajo slovensko otroci že doma, v šoli se morajo učiti nemško. Zasepljenost v tem oziru je tako velika, da lahko rečemo, da v tem tiči glavni vir nesrečnega šolskega sistema na Ko-roškem. To je predsodek, tako vkoreninjen v meso in kri koroškega Slovenca, da je veliko vprašanje, kako bi se dalo to odpraviti. Tukaj je treba v resnici še radikalnega dela; pri korenini moramo te nesrečne predsodke iztrgati ljudstvu iz duše. Kajti to je tudi glavno orodje, s katerimi delajo

nasprotniki. Ničesar ni lažje nasprotnikom, nego Slovenca prepričati, da je znanje nemščine glavna stvar, ki se mora v šoli gojiti. Seveda ne misli slovenskih rodoljubov nihče na to, da bi popolnoma iztirali nemščino iz šole. In čeravno se to ljudstvu povdarja, vidiš vendar takoj kisle obraze, ako sploh hočeš govoriti o kaki izpremembi šole. Nekateri se ta bojijo, da bi se njih otroci ne naučili dosti: tiste, da jih četudi je v bližini šole, raje pošiljajo uro daleč v mesto, kjer je po-polnoma nemška šola. Tako se je na čuden način ustvaril specijalen pojem šole. Na eni strani je šola nekaj kvarljivega, na drugi pa nudi deci zaklad, ki je najdragocenejši nego vse na svetu. Tolažbo nam more pri teh tužnih razmerah dati le to, da se marsikje že obrne na boljše. Lahko spoznamo iz tega, kako težko nalogo so imele podružnice sv. Cirila in Metoda. Med ljud-stvom, ki je že tako s tujim duhom prepojeno in tako zapeljano, delo pač ni lahko. Toda priznati se mora, da so podružnice zavejale dosti semen, in marš-katero je vsklilo; ali vsega, kar bi človek lahko pričakoval od njih, iz vzrokov, o katerih bomo še govorili, le niso dosegle. Poleg vsega živahnega gibanja smo pridobili tudi prvo družbino šole v St. Rupertu pri Velikovu. Kakoga pomena je ta šola za Slovence iz velikoveške okolice, a tudi iz drugih krajev dežele, je znano vsakemu rodoljubu. Strastne ruvajo nasprotniki proti njej, dobro po-znavajoč njen pomen. Kolikokrat so že nahujskali druhalci, da so pobijale okna in razbijale okoli poslopja, kakor Turki v srednjem veku! To so čini, ki jih je zmogel storiti samo prvi kulturni narod Avstrije. Vpliv te šole za okolico mesta je neprecenljiv. Otroci, ki prihajajo iz te šole, ka-žejo v vsakem oziru, da so vzgojeni v narodnem duhu, da so se vzgojili v slovenskem zavodu. Stoji pa še druga privatna slovenska šola in ta je v St. Jakobu v Rožu. Ta je še mlada, zato tudi se ne moremo govoriti o njenih vseh. P ri

PODLISTEK.

Izpoved.

«Torej: da ali ne?»

Tako resolutno me je vprašala sedeč kot moj sodnik pred svojo pisalno mizo in nervozno je zacepetala z majhno nožico po čistih preprograh. Jaz pa sem slonel na zofi in brskal po fotogra-fičnem albumu, želeč se sambogve kje, samo da bi mi ne bile treba odgovoriti na to nadležno vprašanje. Toda ona je zahtevala odgovora — kar zapicile so se živahne oči mlade moje sodnice v me ter mi gnale kri v glavo.

«Ali naj se ti zlažem ali po pravici povem?»

«Dušan — — —!»

«Torej vedi: da!»

Nalahko je prebledela, nato pa zbrala vso svojo energijo.

«To sem že vedela, Dušan, samo tvojo odkri-toščnost sem hotela poizkusiti. — — —»

Ponudila mi je roko, katere sem hvaležno poljubil.

«In sedaj še povej, ali eno ali več?»

«Več!»

«Deset?»

«Petnajst!»

Postajalo mi je vroče — čemu me to izpra-suje moja ljubica! Da, kakih petnajst sem jih lju-bil dozdaj, ali tako se nobene kot ravne nje —

ona je zmagalka nad vsami petnajstim! — — — In to svoje mišljenje ji takoj povem. Pa kaj mi odgovori?

«Hvala za tako zmago!»

Mojbog, — kje pa najde kakšno dekletakega ženina, ki bi bil še tako nedolžen, kot da bi ušel ravnokar iz materinih rok! Koliko je potem boljši pametnejši in stalnejši! Sicer sem imel že od nekaj namen, da take reči pred svojo prihodnjo nevesto če mogoče ali popolnoma utajim ali pa vsaj po možnosti zmanjšam — ali poredna moja Irmica zahteva vedno resnico od mene — no pa vsaj je pametno dekletke, ki si nič nemogočega ne demisljuje in svet vzame tako kot je. — — — Mene pa zares ljubi in tudi jaz njo — — — boljše je, da take reči prej izve, potem pa, ko enkrat stopiva pred altar in rečeva «ja», potem pa križ čez to, kar je bilo!

Take misli so se mi podile po glavi, ko ona k meni prisede. Vedno sem se brskal z eno roko po albumu, z drugo sem se pa polgraval z njeno fino ozko roko, ko me ona zopet vpraša:

«In kupil — ali si kupil še tudi katero?»

Vraga — takega vprašanja pa od svojega angeljčka nisem pričakoval! Saj poznate velika mesta in njih nočne kraljice, ki so za denar vsa-komur na razpolago — ej, vruga in denarja nam ni manjkalo, ko smo studirali na Dunaju, v Pragi in Parizu — — — mladi smo bili, pa veseli in zvedavi — — — in sedaj tako vprašanje!

«Tudi ljubica!»

Spomnil sem se na tiste dunajske, prške in pariške neč — vruga, lepo je bilo! In dobro raz-položenje me je objelo ob teh spominih — njena roka pa je nalahno zadržala v moji — pogledal sem je skrivaj — ustnice so se ji tresle in bila je blede kot zid. Prestrašil sem se.

«Ampak Irmica, ali ti je slabo?»

V trenutku je zadobila naravno barvo in se zasmejala.

«Kaj ti pade v glavo, Dušan!»

Vstala je in se vsedla k klavirju — vsesti sem se moral poleg nje in zaigrala je Chopina, svojega ljubljence. Ko je dokončala, sva nekaj skupno za-pela — postala je prav dobre volje, mene je pa le nekaj grizlo v prsih. Ampak nazaj se ni dalo več iti — veljalo je torej tole ublažiti. Sicer pa, ko sva že enkrat pri takem razgovoru — naj izve vse! Ako me v resnici ljubi, mora biti njena lju-bezen do mene potem še močnejša — pa tudi pametnejša je mora narediti pogled v življenje mladega lahkotivčka, ki se še je v pravem času znašel na pravem potu.

«Ampak Irmica,» sem dejal, ko sva sedela zopet na zofi, «saj to ni nič takega, saj vsi tako delajo. — — — In pa takrat se tebe pozabil ni-sem. — — — Tebe, ki te ljubim nad vse, tebe, ki si me pripeljala in obdržala na pravi poti, Irmica — — —»

pomnimo pa lahko, da je šola velikega pomena za Rož, kajti ravno za St. Jakobom se stekata dve železnici — dve črti, po katerih se v največjem času širi nemušstvo kakor kuga.

Kako naj si pomagamo?

III.

Predvsem pa ne tratimo, zametujemo, ne ravnajmo tako potratno z gnojem, katerega doma pridelamo. Stotisoče kron kmetijskega premoženja se vsako leto izgubi z napačnim, neskrbnim ravnanjem z gnojem.

Veliko kmetov navozi že 4 do 12 tednov pred setvijo gnoj na njivo na male kupčke. Kako veliko škodo si s tem napravijo, naj nam služi za vzgled sledeče: Kmet navozi 30 vozov gnoja po 10 q na male kupčke na njivo, namesto da bi ga zvozil samo na en veliki kup in ga pokril z zemljo. S tem si prihrani: da ni treba urediti kupa in z zemljo pokriti, 2 kroni, da ni treba spomladi razvoziti, prihrani en par uprezne živine: 10 kron in dva težaka stiri krone, skupaj 16 kron. Koliko je pa škoda? Solnce in veter sta kupčke tako presušila, da se je skoraj ves dušec, ta za rastline neobhodno potrebna in v umetnem gnojju najbolj draga snov, izgubil v zrak. Škode je najmanj 200 K. Dež in sneg sta kupčke izprala tako, da je pod kupom preveč gnojeno, po drugod premalo in se samo suha stelja poderje. Škode, male računano, 100 kron, skupaj 300 kron. Z drugimi besedami: Ker se je gnoj pozimi, ko je čas, takoj na kupčke razvozil, namesto na en veliki kup, ima kmet potem spomladi 16 kron manj stroškov pri delu. Pridelal je pa pa zato na tisti njivi že v tem letu za 300 kron vrednosti manj blaga. Slabe posledice se se pa poznajo naprej v drugem in tretjem letu, ko ne gnojimo. Kdor tako dela, ravna potratno z doma pridelanim gnojem.

Ne zametujemo doma pridelanega gnojila, namreč gnojnice. Gnojnice od enega goveda je vredna na leto 30 do 50 kron. Za kolikor kron se te izgubi, za toliko se manj pridela, ali pa mora kmet v žep seči in tisti denar za umetni gnoj dati.

Časi so veliko preslabi, da bi smeli nekaznovani z doma pridelanim gnojem tako neskrbno in potratno ravnati.

Na eni njivi zraste 10 q pšenice. Na drugi ravno zraven in ravno tako veliki zraste 20 q. Na prvi njivi je pridelek vreden 200 K, na drugi 400 K. In dele stane enako veliko na eni kot na drugi. Davek in obresti se morajo enako plačati od ene kot od druge. Zekaj pa zraste na prvi njivi samo 10 q? Zato, ker njivi primanjkuje živeža, rastline morajo stradati, in zato se ne morejo dobro razviti. In tako je pri vsakem drugem blagu, na travniku in povsod.

Umetni gnoj sam brez domačega gnoja oziroma gnojnice in brez bolj skrbnega obdelovanja se nam nikakor ne splača. Kar pomeni dobro seno

za vzrejo naše živine, to pomeni dober gnoj za rast naših rastlin.

Če vzamemo trajno z njive več kakor nazaj damo, postane njiva čimdalje bolj nerodovitna in nam od leta do leta slabše plačuje naš trud, naše delo. Če ji damo, kolikor odvajamo, jo obdržimo zmiraj enako. Če ji pa damo več, tedaj je izboljšamo, povečamo množino pridelkov, in naše delo nam več nese.

Napredek v kmetijstvu ne obstoji ravno v nakupu umetnih gnojil, ampak v prvi vrsti v tem, da izboljšamo naše hleve in gnojnice in se poprimemo pravega ravnanja z gnojem tako, da se bode ves doma pridelani gnoj rastlinam v prid porabil.

Goričan v «Z».

Dopisi.

Iz Borovelj. Boroveljski «Sokol» je vposlal na c. kr. deželno vlado sledečo pritožbo: C. kr. okrajno glavarstvo v Celovcu. Telovadno društvo «Sokol» v Borovljah se pritožuje tem potom proti ustmeni odredbi c. kr. okrajnega glavarstva v Celovcu v smislu katere je poslednje prepovedalo «Sokolu» v Borovljah pešizlet v krajih na Jezerško. Velja sicer pravni pregovor: «Quod non est in actis, non est in mundo», a v tem slučaju nam ni mogoče drugače, kakor pritožiti se proti ustmeni odredbi, kajti gospod okrajni glavar iz Celovca je našo pismeno prošnjo rešil dne 10. maja 1911 ustmeno, ko je bil tega dne osebno v Borovljah. Ustmena odredba okrajnega glavarstva v Celovcu je popolnoma neutemeljena. Pred vsem bi menda spravili g. okrajnega glavarja samega v zadrego, ako bi ga vprašali, zakaj nas ne pusti napraviti v četrtek dne 25. maja izleta v Jezerško. Sedaj ko imamo mesec maj in je narava v cvetju, je najlepši čas za izlete. Prosti državljani smo «Sokol» kakor drugi, kot poštene ljudem in imetju ne nevarni, tudi veljamo — in vsled tega si usojamo biti skromnega mnenja, da bi se c. kr. oblast nikakor ne pregrešila, ako bi nam velikodušno pripuščila, da se v smislu svojih društvenih, že potrjenih pravil na praznik razvedrmo, osvežimo duha ter okrepimo z zdravim zrakom svoja telesa. To dosedaj niti državi Avstriji, niti katerikoli drugi ni škodovalo, ako so državljani, če tudi v posameznih gruclah napravili ob praznikih kak pešizlet in upati je, da tudi naš izlet ni tako silno nevarne narave, da bi škodoval državnemu ustroju bodisi na znotraj ali na zunaj. Iz tega stališča bi bilo naivno, braniti nam storiti to, kar store več ali manj vsa društva v Avstriji, kakor tudi posamezne rodbine. Razven tega pripomnimo, da je ravno isto okrajno glavarstvo dovolilo nam v popolnoma enakih političnih razmerah, kakor jih imamo sedaj, pešizlete na Plešivc, v Smarjeto v Rožu in na Jesenice. V vseh teh slučajih smo sli korporativno v krajih iz Borovelj ves čas po koroškem ozemlju, oziroma smo se peljali z drugimi potniki v skupnem paktu in nikdar ni bilo niti najmanjšega prepira s komurkoli ali kjerkoli. To jasno dokazuje, da smo trezni, taktični in mirni ljudje, ki smo znali tudi izzivanja suvereno prezirati. Gotovo je, da je c. kr. oblast že na podlagi teh izkušenj lahko popolnoma prepričana, da smo ravno mi vsled naše vzgoje in discipline kot «Sokol» pred vsem upravičeni, da se prosto gibljemo in vsako oviranje na tem je neupravičeno kršenje

naših pravic. Naši kroji so udomačeni na Češkem, Moravskem in Slezkem, pri českih «Sokoli» in pri vseh jugoslovanskih «Sokolih» na Kranjskem, Štajerskem in Primorju. Na svetovnih mednarodnih tekmah vzbujaajo naši sokolski kroji vsled ukusnosti in harmonične sestave barv največje občudovanje. Iz tega sledi, da nobena oblast ne more iz stališča npravnosti ugovarjati proti nošnji elegantnih in lepih sokolskih krojev. Ustmena odredba okrajnega glavarstva v Celovcu je torej popolnoma brezpredmetna. Vsled tega stavimo predlog: C. kr. okrajno glavarstvo v Celovcu blagovoli nemudoma to pritožbo predložiti c. kr. deželni vladi v Celovcu, katero prosimo, da nam dovoli najpozneje do srede, dne 24. maja t. l. pešizlet v krajih na Jezerško. Pod 1 prilagamo s prosto roko napravljenjo sliko «Sokola» v kroju. Borovlje, dne 20. majnika 1911.

Svetna vas. (Milijonar noče plačati kmetu drv.) Znano je, da je na Koroškem kmetov najsigurnejši dohodek les, če more istega prodati leto za letom vsaj nekaj iz svojega boršta. Tako je tudi gosp. Mišic iz Svetne vasi oddal lansko leto za par sto kron drv za opekarno milijonarja Madile v Zihpolju. Uslužbenci tega milijonarja so za božje volje prosili kmeta Mišica, da bi jim dal nekaj lesa iz hoste, ker ne morejo več delati naprej, kajti nimajo več drv, s katerimi bi kurili peči v opekarni. Mišic je zaupal na poštenost milijonarjevo, ter je dal takoj najlepših drv za opekarno, kjer so se ta dva potoma v korist milijonarja takoj porabila. Ko pa je bilo treba plačati, je milijonar rekel: «Jaz od Mišica nisem kupil drv in me nič ne briga, če so se tudi v mojo korist porabile v moji opekarni». Mišic pa je vložil po svojem zastopniku gosp. dr. Ferdinandu Müllerju v Celovcu proti milijonarju tožbo. Ker pa v Celovcu ni našel pri deželni sodniji pravice, je njegov zastopnik gosp. dr. Müller napravil pritožbo na Dunaj in na Dunaju milijonarja premagal. Milijonar mora sedaj plačati slovenskemu kmetu Mišicu drva in pa vse stroške tudi, seveda slovenskemu zastopniku gosp. dr. Müllerju.

Borovlje. (Laushubenstüchel.) Opetovano smo že poročali, na kak kulturni način se trgajo slovenski lepaki po Borovljah in okolici. Če se je le kateri kje nalepil, ga drugo jutro gotovo ni bilo več. Siti tega, smo začeli loviti te nemškutarske pliške, ki so vzeli na trganje lepakov patent. Posrečilo se nam je, zasaciti pri izvrševanju svojega «poklica» Božijevega Foltija ter ga izročiti postavi. A sodnik je sodil kakor Pilat. Trganje plakatov se je vnaprej s potrjeno marljivostjo gojilo. Radi tega smo se ustmeno pritožili pri okrajnemu glavarju, a ta je v tej zadevi zadevi zaslisal župana Ogriza, ki je menda prvič v svojem življenju sodil pravično, ko je povedal svoje mnenje o ljudeh, ki trgajo slovenske lepake. Nemškutarji, poslušajte s Foltijem vred, da se imenujejo take reči: «Laushubenstüchel». To je rekel Ogriz! Ti pa, ki take «stiklice» delajo, so «lausububi», smrkovci, in to smo že pred Ogrizom pribili sami!

Iz Ziljske doline. (Wulfenia carinthiaca.) V Ziljski dolini so dobili cvetlice tega imena, ki je tako redka in raste posamežno samo na Himalaji. Po triletnem poizkušanju je dobil vrtnar Tihi v Porečah seme, ki je kalilo in poglalo in je nasadil celo gredo te zanimive in redke cvetlice.

Naročajte in razširjajte naš list!

«Saj nič ne pravim, Dušan, vedela sem že prej to, le ališati sem se hotela — — —»

«Veš, ljubica, kaj pravi neki veliki pesnik? Da človek le skozi vse zmote pride do resnice — — —»

«Da, spominjam se! In nekdo drugi je zapisal: skozi blato in umazanost k lepoti! Sicer pa, ali bi mi znal povedati, ljubček, kaj je vzrok, da moškega ne zadovolji ena ženska?»

«Zvedavost, nekaka pikantnost, ljubica in pa neko neugasno hrepenenje v nam po lepoti, po lepi ženski. — — — Nekak ideal o ženski nosimo v prsih, ljubica — morda se ga komaj zavedamo, toda čim ga le približno vidimo podobnega, se nam razplamti tisto neugasno hrepenenje v naših prsih, ki mnogokrat prevlada naš razum in jih nešteto pahne v prepad, ljubica. — — — Jaz sem hvaležen usodi, da se tako kmalu našel svoj ideal, Irmica. — — —»

Hvaležno me je pogledala, vendar je mahnila nalahno z roko.

«Pustiva to ljubček! Tisto neugasno hrepenenje pa more veljati le za zaljubljene — — — kaj pa je s kupljivimi?»

«Tu je pa zvedavost in pa hrepenenje po zabavi — — — morda tudi nekoliko moške samopašnosti. — — — Veš, ljubica, nekatera ima take telesne lastnosti, druga zopet drugačne. — — — Ko bi le videla različne fine linije, ljubica — — — to človeka kar taja in stresa! Pa duševne lastnosti. — — — In način, kako vsaka svoje ljubezen

uvečalja — — — kako vsaka ljubi! Na tisoče oblik, na tisoče načinov, a vsaka računi le na to, da nas moške priveže. — — — Pa užitek sam. Ljubica, to se mora izkusiti, z besedami se to ne da izraziti!

«Torej nismo vse enake? No, saj to se samo obsebi razumi, ljubček! Ali si že veliko teh načinov izkusil?»

«Veliko!»

«Pa žensk?»

«Tudi veliko!»

«Sto?»

«O več!»

Zamislila se je nekoliko, nato pa naino vprašala:

«Pa, ako bi enkrat jaz listemu tvojemu neugasnemu hrepenenju v prsih ali kje že, ne bila kos?»

«Oh, ljubica, kakšne besede se znebiš! Veš, da si mi ti vse, sedaj in vekomaj — večno, večno!»

Govoril sem odkrito — ker priznati moram, da mi je Irmica ljubša od mojega življenja. Podala mi je roko in mi pomudila ustne v poljub. Nato se je zopet nekam zamislila. Kar naenkrat se vpro njene globoke oči v moje in krog ust ji zaigra rahel smehljaj.

«No, ljubica?»

«Mislim na. — — — Ali naj ti povem?»

«Seveda — saj sem tudi jaz tebi vse povedal!»

Zarudela je nekoliko, popravila si na čelo ji sileče kodre, mi ovila eno roko krog vratu in me gledala naravnost v oči.

«Kaj meniš, ali sem jaz že katerega ljubila?»

«Ti?» sem se začudil. «Mislim, da ne! Pa če bi ga tudi bila — sedaj ljubiš mene in to je dokaz, da ona ljubezen ni bila prava, da je ona do mene močnejša, da sem zmagal jaz!»

«Prav praviš, ljubček! Ali pa veš koga si zmagal?»

«Ne — — —»

«O jih je več!»

Poredno se mi je smejala, meni pa je začelo prihajati vroče, še bolj kot prej, ko sem polagal lastno izpoved.

«Več jih je več!» je povdarila.

«Sedaj si stara devetnajst let ljubica; koliko si bila stara, ko te je očaral prvi?»

«Trinajst!»

«In drugi?»

«Petnajst! Potem pa konkurirajo, po dva, trije stirje naenkrat, ljubček, dokler ne prideš slednjič ti, ki premagaš vse in odneseš lavorjev venček!»

Že sem mislil reči: «Hvala lepa za tak lavorjev venček,» toda v grlu, v prsih me je nekaj davilo tako, da nisem mogel spraviti besede na dan. Ona se je pa prešerno smejala. Črne misli so vstajale v meni. Torej nisem jaz prvi — le najmočnejši sem — — — če niso le posebne oko-

Svetovna politika.

Kdaj bo sklican novi državni zbor? «Vaterland» poroča, da se na podlagi sedanjih dispozicij sestane novi državni zbor dne 12. julija na kratko, tri tedne trajajoče zasedanje, v katerem se konstituirajo, sprejme adreso na prestolni govor in izvoli delegacije. Na to se skliče deželne zbornice in delegacije. V oktobru se potem zopet sestane državni zbor.

1600 kandidatov za državnozbornske volitve v Avstriji je dosedaj proglašanih; število poslancev pa znaša 516. Kandidatje rastejo kot gobe po deževju.

Stroški reforme brambenega zakona. Od 1. 1911, ko se vpelje dveletna vojna služba, do 1. 1915 se povisajo tekoči stroški za armado za 44 milijonov več. Za mornarico se zahteva v istem času 252 milijonov. Po 1. 1915 se ta vsota še zviša za 21 milijonov. Razen tega bo zahtevala 1. 1916 za armado 21 milijonov, za mornarico 5 milijonov. Od 1. 1910—1915 se torej povisajo stroški za 100 milijonov kron za armado in za 407 milijonov kron za mornarico.

Poljsko-napredne stranke so ustanovili v Lvovu. Njen program pravi, da bo nova stranka podpirala ono avstrijsko politiko, ki vidi bodočnost države v demokratizaciji, v resničnem parlamentarizmu in v samostojnosti narodov. Podpirala bo politiko, ki se bo v Berolinu zavzemala za poljski narod. Nova stranka bo tudi stala na stališču svobode vesti, tiska in besede. Zavzemala se bo za socialni napredek in delavsko varstvo. Malorusko vprašanje bo treba rešiti v demokratičnem smislu, židovsko vprašanje na podlagi popolne enakopravnosti.

Dr. Hinkovič suspendiran. Iz zagrebske veleizdajniške sfere znani zagovornik dr. Hinkovič je suspendiran od advokature. Kot vzrok navaja vlada, da je dr. Hinkovič v zadevi tega procesa spisal in priobčil več člankov, ki baje kompromitirajo zagrebsko justico, oziroma tudi vladne kroge na Dunaju.

Pruska zbornica je sprejela postavbo o sežiganju marličev s 176 proti 158 glasovom.

Za ljudskošolski pouk v Rusiji. Proračunski odsek ruske dume je sprejel resolucijo, da naj se iz državnih blagajin pridoda za leto 1911 tri milijone rubljev k sedmim milijonom, katere zahteva naučno ministrstvo za ljudskošolski pouk.

Novi samostanski zakon v Španiji. Dne 9. t. m. je bil predložen državni zbornici novi zakon o samostanskih redovih. Ta zakon vsebuje določbe, po katerih se omejuje število samostanov na Španskem. Vsi samostani, ki so dosedaj izvrševali kako obrt ali trgovino, se enostavno razpuste.

Abesinija. O Meneliku se je pisalo že zdavnaj, da je umrl, pa zopet, da še živi. No, sedaj je evropskim velevladnim naznanjeno, da je proglašen vladarjem Abesinije sin Menelikove hčere negus Jasu, ki je še deček, rojen leta 1897, v letu sloveče bitke pri Adni.

Narodne zadeve.

Poziv zavednim Slovencem na Koroškem. V lanskem koledarju družbe sv. Cirila in Metoda se je sprožila misel, da bi se podružnice po posameznih ozemljih centralizirale ter bi se v posameznih kronovinah opravilo po možnosti toliko, da

se esrednje vodstvo razbremeni. Da torej olajšamo nekoliko trudapolno delo esrednjega vodstva družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, prosimo zavedne Slovence na Koroškem, da nam blagovolijo natančneje poročati: kje se nahajajo družbeni nabiralniki, kdo pobira iz njih denar in kam ga pošilja. Tudi nam poročajte, kam bi se nastavili se lahko novi nabiralniki, ker jih imamo še v zalogi. Posamezne podružnice prosimo nadalje, da nam naznanijo pravočasno dan in uro svojih občnih zborov, da eventualno pošljemo kakega govornika. Tudi z raznimi nasveti glede Koroške se naj obračajo podružnice na nas. Vsa tozadevna pisma naj se naslovijo na naslov: dr. Anton Gosak ali pa Ivan pl. Kapus, Celovec.

Dne 15. junija t. l. se vrši veselica pri gosp. Matiji Prosekarju na Plešivcu. — Koroški Slovenci, pridite v mnogobrojnem številu! Odbor.

Slovenci, podpirajmo se med seboj! Vsak slovenski trgovec, gostilničar, obrtnik, zdravnik, duhovnik, učitelj in sploh vsak Slovenec in član našega naroda lahko neizmerno veliko stori za okrepitev našega naroda, ako kupuje in naročuje vse potrebščine v našem slovenskem jeziku ter le pri slovenskih ali slovanskih podjetjih. Počasi, vendar sigurno se mi Slovenci otresemo «tujega» ter si vsled tega ustvarjamo vedno več «svojega». Z veseljem lahko opazujemo, da nam dandanes že ni treba iskati potrebščin pri tujih nam sovražnih podjetjih, ampak da nam že slovenska in slovanska industrija in podjetništvo nudi toliko kolikor rabimo, če le hočemo. — Tudi podjetje Tolstovrške slatine je prišlo pred kratkim v slovenske roke. Kako je bilo treba, da smo se Slovenci tudi na tem polju rešili «tujega», kaže dejstvo, da je naročil na Tolstovrško slatino ogromno ter da se že pošilja cele vagoni po vseh slovenskih pokrajinah. Pošilja se pa tudi v inozemstvo. Ni ga že menda kraja na Slovenskem, kjer bi ne imeli edino slovenske kisle vodr. Tolstovrške slatine. Podjetje Tolstovrške slatine se je moralo od začetka boriti z velikimi težavami. Nikakor ni bilo mogoče vrelca urediti kakor bi bilo treba. Zadaži čas se je posrečilo celo napravo izboljšati in izpopolniti o čemur priča veliko število došlih pisem v katerih se voda hvali in od gg. zdravnikov priznava kot zdravilna mineralna voda. Kdor sedaj naroči bode gotovo zadovoljen. Vrhutega se prida k vsakemu zaboju listek, za katerega se vplača od podjetja 20 vin. v narodne namene društvu, katero pošlje listke. Tudi zaloge se bodo sčasoma po vseh krajih uredile. Naslov: Tolstovrška slatina, p. Guštanj, Koroško. (Opozarjamo na inserat!)

Slovenskim občinam in denarnim zavodom poslala je družba sv. Cirila in Metoda preteklo jesen prošnjo za podporo. Opravičila je svojo vlogo s tem, da jej je priložila družbeno jubilejno knjigo, opisujočo njeno četrstoletno velepomembno delovanje, opozorila pa je obenem na velike obrambne in posvetne potrebe za slovensko mladino na ob-

mejnih pokrajinah, katero nam hočeje adtužiti «Schulverein» in «Südmark» ter «Lega nazionale». Z ogroženih obmejnih pokrajin prihajajo namreč obupni glasovi in prošnje: «Na pomoč! Obvarujte, rešite slovensko zemljo in slovensko ljudstvo Slovenstvu!» Ti klici so naslovljeni na družbo sv. Cirila in Metoda, veljajo pa vsem Slovencem, posebno se slovenskim občinam in dobro vspevajícím denarnim zavodom. V imenu rojakov, bivajočih v ogroženih pokrajinah, prosi vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda za podpore in te prošnje so našle čisto prijaznih odzivov. Vsem občinam na čelu koraka mestna občina ljubljanska. Darovala je C. M. družbi 1. 1909. 1500 K, 1. 1910. 2000 K, tudi za 1. 1911. je dovoljenih 1500 K, poleg tega bo vplačanih v petih letih pet obrambnih «kamnov» po 200 K. Od drugih občin in od denarnih zavodov je prejela družba 1. 1910. podpore 3804 K, a 1. 1909 K 7736. Družba sv. Cirila in Metoda se je odločila letos vsled nujnih potreb za ustanovitev novih šol, stroški so proračunjeni na okroglo vsoto pol milijona kron. Vsled tega se je mogla nadejati vsetranske in pomnožene podpore, da se stari zavodi ohranijo in da se novi omogoče. Dejstva pa kažejo nasprotno. Neverjetno, ali resnično je, da nekatera županstva ne marajo informacij o narodnih potrebah in o družbenem delovanju; jubilejne knjige so se vrstile neprečitane, opremljene pa z nepopolno pošto položnico. Mestna občina ljubljanska je ostala zvesta družbi sv. Cirila in Metoda, v zvestobi je posnemajo tudi letos nekatere tovaršice preteklih let, mnoge pa pogrešamo in tem težje pogrešamo, čimvečja je potreba skupnega dela v blagor našega naroda. Izrekame torej iskreno željo, da se priglase družbi sv. Cirila in Metoda z gmetno podporo vse slovenske občine in vsi narodni denarni zavodi.

Korošci! Naročajte, priporočajte in razširjajte vaš list! — Vsak naročnik naj pridobi vsaj enega naročnika! — Bodite povsod širitelji njegovega poštenega prizadevanja!

VABILO
na
zabavni večer
Ciril Metodove podružnice v Celovcu
ki se vrši

v nedeljo, dne 11. junija 1911

ob 8. uri zvečer, na vrtu hotela Trabesinger, Velikova cesta, v slučaju slabega vremena pa v pokritih prostorih.

Vspored: Petje, tamburanje, govori i. t. d.
Vstopnina 30 vinarjev, za vojake 20 vinarjev. —
Preplačila se hvaležno sprejemajo.

K obilni udeležbi vabi uljudno

ODBOR.

liščine, ki so me slučajno naredile najmočnejšega — — — Morda bi moje mesto pri Irnici tudi lahko zasedel prvi potepuh, ako bi imel slučajno tudi to srečo, da ima naslov doktor in pa mastne tisočake donašajočo pisarno — — — Toda vse te misli je potisnila v ozadje le ona: koliko in kaj se ti moji predhodniki pri Irnici domagali — — — Znoj mi je stal ob teh mislih na čelu, srce mi je utripalo kot kladivo in stisnil sem pesti — vendar sem izpregovoril s kolikor mogoče mirnim naravnim glasom:

«Pa ni nihče mogel več doseti pri tebi kot jaz?»

Vzel sem album v roke — vse se je treslo v meni, kot bi igral va banque — izkušal sem polskati v albumu sam ne vem koga, ko mi zadoni lahkotni njen odgovor:

«Kot se vzame! V formalnem oziru seveda nihče!»

«Kako naj to razumem?»

«Zarobljen se ni nihče z menoj!»

«Pa v neformalnem oziru?»

«Hm, ali naj ti po pravici povem, ali naj se ti zlažem?»

«Torej naj bo!» Prijela me je za roko, lahko zardela in povesila oči. Vse je zatrepetalo v meni, vse se je vrtelo krog mene, vmes pa so padale počasi njene besede kot skorpionji na moje srce.

«Veš, Dušan, da sem bila stara že osemnajst let, ko sem tebe spoznala — — — Pa v nobe-

nem institutu nisem bila, ni bilo kitajskega zidu krog mene, pa mlada sem bila, neizkušena, radovedna, morda tudi lahkomisljena — — —

«No in — — —?» sem zahropel.

«— in naprej si sama lahko misliš — — —»

Glas ji je padal, postajala je čimdalje manjša pred menoj, tisti pritisk v mojih prsih pa čimdalje hujski — — — Odtegnil sem ji svojo roko, pograbil klobuk in sam nevem, kako sem se znašel na ulici, kjer sem srečal tebe — — —

«Zaletel si se v me, hočeš reči,» prekinem prijatelja, ki mi je to pripovedoval. «Kot nor si drl čez ulice, ljudje so gledali za teboj in zmajevali z glavami, dokler nisi mene skoro na tla podrli ob šenklaški ulici.»

«Ampak pomisli, Janez, tako razočaranje...»

«Hahaha,» sem se smejal, «kaj pa si ti nji povedal? Nad petnajst si jih ljubil, nad sto kupil — osliček, da kaj takega pripoveduješ svoji nevesti! Sicer pa, ali si kdaj kaj slabega o nji slišal?»

«Nikdar!»

«Jaz tudi ne! Ali si jo vprašal po imenih svojih neznanih rivalov?»

«Tudi ne!»

«In oprost, ali si opazil pri nji kdaj lastnosti; ki jih pri svoji nevesti ne bi videl rad?»

«Nikdar! Je zelo sramežljiva — — — Največ, kar sem dosegel, je bil poljub,» je priznal prostodušno moj skromni prijatelj.

«Ali imaš torej brez njenega pripovedovanja opravičen povod, dvomiti o njeni neomadeževanosti?»

«Priznam, ni ga!»

«Sedaj pa pomisli, kako je ona tebi to o sebi dopovedala! Ali ne najdeš neke podobnosti s svojim skoro bahavskim pripovedovanjem?»

«Da, v resnici — — —»

«In kako ti je to povedala? Med solzami?»

«Ne, skoro med smehom — in to je, kar me najbolj draži!»

«Prijatelj, ti si osliček! Da, da, le glej me — tako dobro bogato in lepo golobičico imaš, pa jo pustiš same! Pa zakaj? Pomisli nekoliko! Kaj ko bi ona hotela s tem pripovedovanjem tebi na občuten način pokazati, kako prijetno dene, če se o svojem idealu kaj podobnega izve — in ti osliček, mesto da bi jo razumel, zdiviaš iz sobe!»

Prijatelj se je udaril ob čelo.

«Ne osliček — osel sem, prijatelj! Ampak kaj naj storim?»

«Kaj, nazaj pojdi in popravi! Sicer si pa zapomni: Za tajenje takih stvari boš zel pri ženskah vedjo hvaležnost kot pa za priznanje. Če se bolj resolutno zahteva od tebe priznanja, vedi, da so le besede, v srcu pa si misli: da bi mi ja nič ne povedal! Potem se ravna; kot se one tudi same potem ravna!»

Izgnil je prijatelj med mojimi vratmi, da pravi, jaz pa sem se — smehljaj.

Raznoterosti.

Amerikanska reklama. Pred nekaj dnevi so gledali pasantje na velikem trgu v Čikagu pretresljiv prizor. Iz prvega nadstropja neke hiše so slisali obupne klice, okno se odpre in na njem se prikaže mlada žena v veliki razburjenosti. Spusti lestvico skozi okno ter hiti po nji na tla. Za njo neki moški. Nato pa prihiti k oknu njen mož z nožem v roki, in zakriči: Nezvesta! Sedaj umreš! Prišli so redarji, nabrlo se je ogromno občinstva, kar račne oni na oknu govoriti take-le: »Gospoda!

To, kar ste sedaj videli, je samo en prizor iz izvanrednega romana, kateri začne izhajati jutri v tem in tem listu».

Berač z loncem zlata in srebra. Pogoste se tuje, da se debi berače in beračice, ki žive od milodarjev v veliki revščini, hranijo pa denarje, n čestokrat velike svote. Iz Križevca so poslali domov v pristojno občino bolehačeva berača Stanka Lisjaka. Kakn so se začudili, ko so našli pri njem velik lonec zlata in srebra, ko je vsakdo mislil, da je Lisjak reven berač.

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo

Tolstovrško slatino,

ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kisl voda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodna namene 20 vinarjev, kamor naročnik določi. Naslov: **Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško.** kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. Svoji k svojim!

CROATIA

zavarovalna družba v Zagrebu.

Ustanovljena leta 1884.

Centrala: V Zagrebu, v lastni hiši, vogal Marovske in Preradiceve ulice.

Glavna zastopstva: V Osjeku, Reki, Sarajevu, Novem Sadu in Ljubljani.

Podružnica: V Trstu, Corso štev. 1. :: Telefon 25-94. ::

Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja: 1. Na življenje. a) Zavarovanje glavnice za slučaj doživljenja in smrti, b) zavarovanje dote, c) zavarovanje življenske rente; 2. Proti škodi po požaru. a) Zavarovanje zgradb (hiš, gospodarskih zgradb in tovarnen) b) Zavarovanje premičnin (pohištva, prodajalnškega blaga, gospodarskih strojev, blaga i. t. d.) c) zavarovanje poljskih pridelkov (žita, sena i. t. d.) 3. Zavarovanje steklenih šip.

Zadružno imetje v vseh delih je znašalo leta 1909 K 2 116 261 86

Od tega temeljna glavnica 800 000 —

Letni dohodek premije s pristojbinami 1 117 856 03

Izplačane škode 3 923.163 48

Sposobni posredovalci in akviziterji se sprejmejo pod jako ugodnimi pogoji.

Natančnejše informacije daje Podružnica „Croatie“ v Trstu, Corso štev. 1, I. nadstropje,

odnosno Glavno zastopstvo „Croatie“ v Ljubljani (Tvrška Kmet in Slivar).

Slovencl, ne zabljte družbe
SV. CIRILA IN METODA

Lovske puške

vseh sestav, priznana delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, pripraveča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško. Ceníki brezplačno in poštne prosto.

Brzjav!

Še nikoli kaj takega! Razdelimo K 1200— v cenah in v gotovini!

Za rešilce te slike smo določili zgornji znesek. Kdor najee gospodino in jo preslika, dobi ure za gospoda ali damo v vrednosti 20 kron ali na željo 15 kron v gotovini. Pogoj temu je, da vsak vpošiljalec pošlje naročila na izvršno „Dana“ imit. zlato verižico in znesek za lo 1.75 K priloži v zornikah. Po dostih rešitvah se izvrši razdelitev cen. Vse pošiljke se naslovi na:

Patria-Zentrale A. Seifert

Dunaj, VII, Neubaugasse 63.

Ime kraj cesta

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Akcijski kapital K 5.000.000.

Rezervni zaklad K 500.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4½%

od dne vloge do dneva vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje izrečane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predjume na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženitninske kavicje.

Eskompt in inkasso menio. :: Borzna naročila.

Prodaja vseh vrst vred papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Splitu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8— za komad. 1 20—11

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanj na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Mestna hranilnica v Radovljici

je prvi, najvarnejši in največji denarni zavod za nalaganje denarja na Gorenjskem.

Mestna hranilnica v Radovljici obrestuje vse hranilne vloge po 4½% od sto. Vse narasle in nedvignjene obresti pripisuje dvakrat na leto h kapitalu in sicer 30. roznika in 31. grudna, ne da bi bilo treba to zahtevati. Rentni davek od teh obresti plačuje Mestna hranilnica sama, tako, da dobi vsak vložnik 4 K 25 vin. od sto čistih obresti in poleg tega še dvakratne obrestne obresti na leto.

Za vse vloge in njih obrestovanje jamči v smislu od c. kr. deželne vlade za Kranjsko v imenu c. kr. ministrstva notranjih zadev potrjenih pravil mesto Radovljica z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo — in poleg tega hranilnica s svojim premoženjem in svojim rezervnim zakladom, ki znaša sedaj čez 200.000 K.

Mestna hranilnica v Radovljici daje največjo varnost za hranilne vloge izmed vseh drugih denarnih zavodov na Gorenjskem. Zato nalagajo c. kr. okrajna sodišča in drugi c. kr. uradi vse vloge nedoletnih otrok in druge denarje le pri tej mestni hranilnici.

Kdor želi iz drugega denarnega zavoda prenesti denar v Mestno hranilnico v Radovljici, izroči naj ji le vložno knjižico, da se obrestovanje ne pretrga, dvig preskrbi hranilnica sama.

Kdor želi pri Mestni hranilnici v Radovljici nalagati denar po pošti brezplačno, zahteva naj pri hranilnici pošne položnice, katere so vsakemu na razpolago.

Posojila na zemljišča

dovoljuje proti 5% obrestovanju na amortizacijsko dobo, katero si lahko vsak dolžnik sam določi, namreč proti vračilu na 14, 16½, 19½, 25 ali 36 let, izjemoma tudi na 50 let.

Tako vračilo je za vsakega dolžnika zelo ugodno, ker poplača napravljeni dolg z malimi odplačili mimogrede z obrestmi. Kdor si izposodi drugod recimo 300 K s 6% obrestmi, plača zanje v 36 letih 648 K golih obresti, ostane torej še vedno 300 K dolžan. Dolžnik Mestne hranilnice v Radovljici se pa dolga docela iznebi, dasi plača v cel dobil še za 97 vin. manj.

Nadalje dovoljuje posojila tudi na menice in proti zastavi vrednostnih papirjev.

Tudi za posojila je Mestna hranilnica v Radovljici prvi zavod na Gorenjskem.

Kdor želi najeti posojilo ali dobiti kaka druga pojasnila, zglesi naj se v hranilnični pisarni nasproti c. kr. okrajnega sodišča, kjer se uraduje vsak dan od pol 9. do 12. ure dopoldne in od pol 3. do 5. ure popoldne razen ob nedeljah in praznikih

Ravnateljstvo Mestne hranilnice v Radovljici.